

USPEŠNOST IN UČINKOVITOST eZDRAVJA

PRESEČNA ANALIZA USPEŠNOSTI IN UČINKOVITOSTI REŠITEV eZDRAVJA PO PETLETNEM OBDOBJU

MAG. ŽIVA RANT, DOC. DR. DALIBOR STANIMIROVIĆ

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Lani decembra je minilo pet let, odkar je rešitve, ki so nastale v okviru projekta eZdravje, v upravljanje prevzel Nacionalni inštitut za javno zdravje. V tem obdobju je opaziti velik napredek pri uporabi rešitev in s tem doseganja kratkoročnih ciljev eZdravja. V prispevku je objavljena presečna analiza uspešnosti in učinkovitosti rešitev eZdravja v tem obdobju.

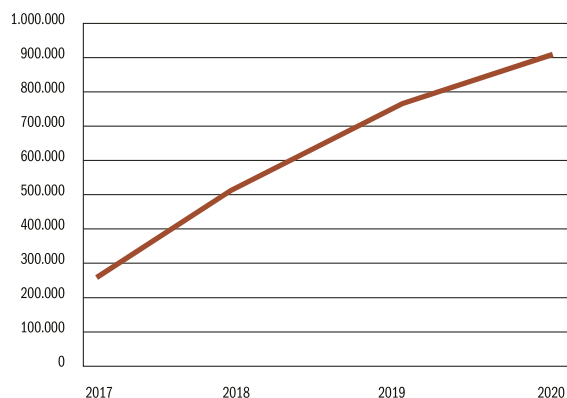
USPEŠNOST IN UČINKOVITOST REŠITEV eZDRAVJA

Uspešnost nacionalnih rešitev eZdravja v Sloveniji je prepoznala tudi Evropska komisija, saj je *Digital Economy and Society Index Report* za leto 2019 (European Commission, 2019) uvrstil Slovenijo na šesto mesto v EU pri uporabi rešitev eZdravja. Ministrstvo za javno upravo je v svojem poročilu *Vrednotenje učinkov implementacije projekta eZdravje: eRecept, eNaročanje* (Mini-

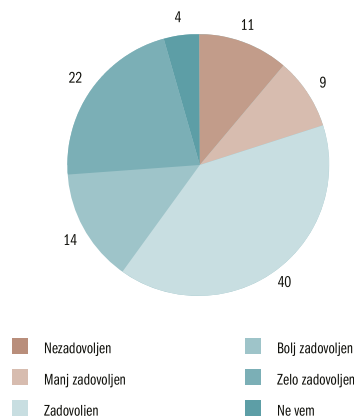
strstvo za javno upravo, 2019) ugotovilo, da se administrativni stroški iz leta v leto zmanjšujejo. Skupno ocenjeni prihranki samo za eRecept in eNaročanje na letni ravni so 3,4 milijonov EUR v letu 2016, 15,5 milijonov EUR v letu 2017, v letu 2018 pa že 20,7 milijonov EUR.

Največji napredek je dosegla rešitev **Centralni register podatkov o pacientih (CRPP)**. CRPP je zbirka podatkov eZdravja o pacientih s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji. Podatki v CRPP se obdelujejo z namenom, da se izvajalcem zdravstvene dejavnosti omogoči dostop do podatkov in izmenjava podatkov za izvajanje zdravstvene oskrbe in mrliško pregledne službe ter z namenom ažuriranja podatkov zdravstvene dokumentacije. CRPP vsebuje pacientovo zdravstveno dokumentacijo in povzetek podatkov o pacientu (PPoP). PPoP vsebuje najpomembnejše pacientove zdravstvene

Graf 1: Obisk portala zVEM

Graf 2: Zadovoljstvo s portalom zVEM

podatke, potrebne za kakovostno zdravstveno obravnavo. Dostopanje do pacientove dokumentacije ureja Pravilnik o pooblastilih za obdelavo podatkov v CRPP. Tako pacientu zdaj ni potrebno več biti poštar med specialistom in osebnim zdravnikom, saj so vsi izvidi dostopni preko odložišča v CRPP (Rant in Stanimirovič, 2019). Osebni zdravnik jih lahko vidi preko svoje informacijske rešitve, ki je povezana s CRPP. Svoje izvide in izvide svojih otrok lahko vidi tudi pacient sam z uporabo spletnega portala zVem (zdravje vse ne enem mestu).

Podatke v CRPP pošiljajo vsi zdravstveni domovi in 24 od petindvajsetih bolnišnic. Podatke pošilja tudi okrog 25 % zasebnikov. Ključna ovira za širitev uporabe CRPP je ne vključenost koncesionarjev v zNET. V zadnjih letih se je uporaba pacientove zdravstvene dokumentacije in PPop bistveno povečala, povečuje se tudi število pacientov, ki imajo podatke v CRPP. Septembra 2020 jih je bilo že 1.945.667. Med dokumenti je največ ambulantnih izvidov in odpustnih pisem. Sledijo izvidi patoloških preiskav, RTG, UZ in CT, fizioterapevtski izvidi ipd.

Spletni portal **zVEM** predstavlja pomemben mejnik v zgodovini slovenskega zdravstva, saj pacientom preko ene vstopne točke omogoča varen in zanesljiv dostop do njihovih podatkov v zbirkah eZdravja, dostop do storitev eZdravja in pregled nad revizijsko sledjo dostopa do njihovih podatkov. Omogoča tudi izmenjavo informacij med izvajalci zdravstvene dejavnosti in še nekatere druge možnosti. Za polno uporabo je potrebna registracija s kvalificiranim digitalnim potrdilom (KDP). zVEM bo leta 2020 prvič v zgodovini presegel letni obisk 1 milijon obiskovalcev, število registriranih uporabnikov pa je preseglo 45.000 oseb.

Telekap se uporablja v urgentnih centrih bolnišnic, kjer nevrolog ni na voljo ves čas (24/7). Podpira proces obravnave možganske kapi oz. njenih simptomov, pri katerem z elektronskimi, vizualnimi in avdio komunikacijami v realnem času priskrbimo diagnostično in konzultacijsko podporo zdravstvenim delavcem, ki asistirajo in neposredno zdravijo bolnike v oddaljenih krajih in izboljšamo strokovno znanje oddaljenih centrov z medicinsko oskrbo. S tem pripomoremo, da se pomembno skrajša čas do začetka zdravljenja pri možganski kapi in bistveno zmanjšajo posledice možganske kapi, saj je pravočasen začetek zdravljenja za to izredno pomemben. V mrežo Telekap je vključenih 7 bolnišnic in Nevrološka klinika UKC Ljubljana kot center. Mesečno se vzpostavi povprečno 45 zvez (avgusta 2020 74). Skupno trajanje zvez v letu 2020 je od 461 minut aprila do 718 minut avgusta na mesečni ravni.

Teleradiologija je namenjena izvajalcem, ki izmenjujejo radiološko gradivo. Omogoča varno in učinkovito izmenjavo dokumentacije, hitrejšo obravnavo, izločanje podvojenih preiskav in visoko učinkovitost pri urgentnih zadevah. V njej sodeluje 19 izvajalcev zdravstvene dejavnosti: 16 bolnišnic, dva zdravstvena doma, program Dora, v postopku vključevanja so tudi že prvi zasebni izvajalci.

eRecept je nacionalna informacijska rešitev, ki omogoča elektronsko predpisovanje receptov in elektronsko izdajanje zdravil. Je ena najuspešnejših rešitev eZdravja v Sloveniji in lahko rečemo, da je primer dobre prakse. eRecept je leta 2017 dobil tudi nagrado Informacijska jagoda za najboljši dosežek na področju informacijske družbe (Rant & Stanimirovič, 2020).

V začetku projekta je bil postavljen cilj, da doseže-
mo 90 odstotni delež predpisanih e-receptov med vse-
mi recepti. V letih 2019 in 2020 je bil delež predpisanih
e-receptov stabilen in je ves čas presegal 90%, od marca
2020 naprej pa je delež ves čas večji kot 95%. Tako smo
zastavljeni cilj dosegli in ga celo presegli. Poudariti pa
moramo, da delež e-receptov v Sloveniji ne bo nikoli
dosegel 100 %, ker je za nekatere recepte predvidena
uporaba papirnih receptov (nujni recepti, recepti, ki se
predpisujejo na domu, osebni recepti zdravnikov, re-
cepti za zdravila s posebnim režimom predpisovanja).

eNaročanje je namenjeno izdaji e-napotnic, elek-
tronskemu naročanju in prikazovanju podatkov o ča-
kalnih dobah. Slednji se preko sistema eNaročanje le
prikazujejo, za njihovo poročanje in zanesljivost pa
so odgovorni izvajalci zdravstvene dejavnosti. Število
e-napotnic iz leta v leto narašča. V letu 2019 je bil de-
lež e-napotnic med vsemi izdanimi napotnicami ves
čas nad 93 %, v letu 2020 okrog 95 %. Skupno število
e-napotnic je bilo do konca avgusta 2020 okrog 14 mi-
lijonov, skupno število e-naročil pa okrog 18 milijonov.
Januarja 2020 je bilo npr. izdanih kar 415.295 napotnic,
oktobra 2019 pa 596.555 naročil.

Leta 2018 smo zaradi zmanjševanja čakalnih dob
dodali tudi telemedicinski modul ePosvet. Ta rešitev
omogoča posvetovanje med zdravnikom na primarni
ravni in specialistom o konkretnem pacientu z name-
nom skrajševanje čakalnih dob in pospešitvi zdravstve-
ne obravnave.

Letos smo prenovili tudi spletno stran eZdravja.
Na novi spletni strani www.ezdrav.si (eZdravje, 2020)
najdete vse informacije o rešitvah in njihovi uporabi.
Gradivo je razdeljeno na tri sklope: splošne informaci-
je, gradivo za zdravstvene delavce in gradivo za razvi-
jalce informacijskih rešitev.

SKLEPNE MISLI

Podatki na področju uporabe rešitev eZdravja so
spodbudni, saj kažejo, da se rešitve eZdravja vse bolj
uveljavljajo v vsakodnevem poslovanju slovenskega
zdravstvenega sistema. NIJZ se po uspešni implemen-
taciji rešitev eZdravja na nacionalni ravni v zadnjem
obdobju osredotoča predvsem na povečanje njihove
uporabe, izboljšanje kakovosti rešitev ter njihovo celo-
vito vzdrževanje in nadgrajevanje v skladu z zaznanimi
potrebami oz. zakonskimi zahtevami. Za uspešno spo-
padanje s preostalimi izzivi in uspešen nadaljnji razvoj
bo potrebna vključitev vseh pomembnih deležnikov v
zdravstvenem sistemu ter izvedba usklajenih aktivnosti
v skladu z nalogami in pristojnostmi vsakega deležnika
posebej. Vloge ključnih deležnikov in njihove naloge se
v kompleksnem okolju zdravstvenega sistema močno

prepletajo. Če želimo izkoristiti zmožnosti, ki jih ponu-
jajo rešitve eZdravja, mora biti celoten proces razvoja,
implementacije in uporabe rešitev eZdravja podprt s
sistemskimi ukrepi na različnih ravneh ter usklajen z
interesi in potrebami vseh deležnikov. Dosežen napre-
dek na področju eZdravja v zadnjem obdobju potrjuje
vse večje zavedanje deležnikov, da ima informatika v
zdravstvu velik razvojni potencial ter zagotavlja nujno
podporo pri vseh procesih odločanja, načrtovanja in
upravljanja v zdravstvenem sistemu. Le konstruktiven
pristop in usklajeno delovanje ključnih deležnikov, v
skladu z njihovimi vlogami v zdravstvenem sistemu,
lahko v doglednem čas pripelje do uspešne realizacije
zastavljenih ciljev eZdravja in prinese pričakovane ko-
risti vsem deležnikom, še posebej pa pacientom.

*Zahvala: Zahvaljujemo se strokovnjakom skupine eZdrav-
je na NIJZ za njihovo pomoč pri pripravi prispevka.*

LITERATURA

1. European Commission. (2019). *Digital Economy and Society Index Report 2019; Digital Public Services*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>
2. eZdravje. (2020). <https://www.ezdrav.si> (2. 12. 2020)
3. Ministrstvo za javno upravo, S. za odpravo administrativnih ovir in boljšo zakonodajo. (2019). *Evalvacija ukrepov iz eno-
tne zbirke ukrepov; Vrednotenje učinkov implementacije pro-
jekta eZdravje: eRecept, eNaročanje*. https://www.stopbirokraciji.gov.si/fileadmin/user_upload/mju/templates/pdf/POROCILO_eZdravje.pdf (11. 12. 2020).
4. Rant, Ž., & Stanimirovič, D. (2019). Analyses of the eHealth solutions' usage in Slovenia (A. Starc, Ed.). *Digital Technologies and Health Ecosystems*, p. Str. 5. http://www2.zf.uni-lj.si/images/stories/datoteke/Zalozba/HealthOnline_2019.pdf (11. 12. 2020).
5. Rant, Ž., & Stanimirovič, D. (2020). Analiza uporabe rešitev e zdravja v Sloveniji: izzivi in prihodnje usmeritve (P. Šprajc, Ed.). *39th International Conference on Organizational Science Development*, pp. 645–661. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/503/613/1098-1> (11. 12. 2020).